

نقد هنری

مجموعه پژوهش هنر

مؤلف: زهرا ایرانی صفت

دانشگاه آزاد اسلامی
ارشد

به روز رسانی شده (همراه با معلم اینترنت)

[www. Mahanportal.ir](http://www.Mahanportal.ir)

ایرانی صفت، زهرا

نقد هنری، رشته پژوهش هنر / زهرا ایرانی صفت

مهر سبحان، ۱۳۹۰

۱۹۷ ص: جدول، نمودار (آمادگی آزمون کارشناسی ارشد رشته پژوهش هنر)

ISBN: 978-964-164-751-5

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

فایده - چاپ اول

نقد هنری / ۲- آزمونها و تمرینها (عالی) / ۳- آزمون دوره‌های تحصیلات تکمیلی

۴- دانشگاهها و مدارس عالی - ایران - آزمونها

LB ۱۳۵۳ / ۱۳۵۳

۳۷۸ / ۱۶۶ دبیرستان

شماره کتابشناسی ملی: ۱۳۵۳-۳۷۸

نقد هنری

مجموعه کتابها ☒

زهرا ایرانی صفت

مؤلف ☒

مهر سبحان

ناشر ☒

اول / ۱۳۹۰

نوبت و تاریخ چاپ ☒

۲۰۰۰ نسخه

تیراژ ☒

۱۱۰۰۰ ریال

قیمت ☒

شابک: ISBN: 978-964-164-751-5 ☒

انتشارات مهر سبحان: خیابان ولیعصر، بالاتر از تقاطع مطهری، روبروی قفسه‌های کتابخانه مرکزی تهران،

تلفن: ۸۸۱۰۰۱۱

جنب بانک ملی، پلاک ۲۰۵۰

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به موسسه آموزش عالی آزاد امام خمینی است و هرگونه اقتباس و کپی برداری از این اثر بدون اخذ مجوز پیگرد قانونی دارد.

مقدمه ناشر

ایا آنانکه می دانند با آنانکه نمی دانند برابرند؟ (قرآن کریم)

بسم الله الرحمن الرحیم و ستایش به درگاه بی همتای احدیت و درود بر محمد مصطفی، عالی نمونه بشریت که در تاریخ دور تاریخ، بنا به فرمان نافذ صمدیت از میان مردمی برخاست که خود بودند در پست ترین حد توحش و ضلال و بربریت و آنگاه با قوانین شامل خویش ایشان را راهبری نمود و رهانید از بدویت و استعانت جوییم از قرآن کریم، کتابی که هست جاودانه و بی نقص تا ابدیت.

کتابی که در دست می آید آخرین ویرایش از مجموعه کتب خودآموز مؤسسه آموزش عالی آزاد ماهان است که بر مبنای خلاصه درس و تأکید بر سرفصل ها و کلیات و انواع پرسش های چهارگزینه ای جمع آوری شده است. در این ویرایش ضمن توجه کامل به آخرین تغییرات در سرفصل ها، تغییرات شد جهت آزمون های ارشد تلاش گردیده است که مطالب از منابع مختلف معتبر و مورد تأکید طراحان ارشد با ذکر مثال های متعدد بصورت پرسش های چهارگزینه ای با کلید و در صورت لزوم تشریح کامل ارائه گردد تا دانشجویان گرامی را از هر گونه شبهه و ابهام بی نیاز نماید.

لازم به ذکر است شرکت در آزمون های آزمون های ماهان که در جامعه آماری گسترده و در سطح کشور برگزار می گردد می تواند محک جدی برای عزیزان دانشجو باشد تا نقاط ضعف احتمالی خود را بیابند و با مرور مجدد مطالب این کتاب، آنها را برطرف سازند که تجربه سال های مختلف ماکد این مسیر به عنوان مطمئن ترین راه برای موفقیت می باشد.

لازم به ذکر است از پورتال ماهان به آدرس www.mahanportal.com می توانید خدمات پشتیبانی را دریافت دارید. و نیز بر خود می بالیم که همه ساله میزان تطبیق آزمون های آزمون های ارشد با سؤالات آزمون های ارشد - که از شاخصه های مهم ارزیابی کیفی این کتاب ها می باشد - ما را در محضر شما سربلند می نماید.

در خاتمه بر خود واجب می دانیم که از همه اساتید بزرگوار و دانشجویان ارشد از سراسر کشور و حتی خارج از کشور و همه همکاران گرامی که با ارائه نقطه نظرات سازنده خود ما را در پیرایه ویرایش و تجدید این کتاب یاری نمودند سپاسگزاری نموده و به پاس تلاش های بی چشمداشت، این کتاب را به محضرشان تقدیم می نمایم.

مؤسسه آموزش عالی آزاد ماهان

معامله آموزش - بهار ۹۰

مقدمه مؤلف

رولان بارت از تجربه شخصی خود در تقلید از یک نقاشی ایرانی سده هفدهم به نام "مجلس شکار" می‌گوید. او به جای تصویر کردن کل، قسمت‌هایی از نقاشی را تقلید کرد، که البته نتیجه آن با ترکیب نقاشی اصلی یکی نبود، بلکه خود اثر دیگری بود. حدود دو دهه است که در حوزه‌های دانشگاهی و دانشکده‌های هنری ایران، مباحث فلسفه هنر، زیبایی‌شناسی و نقد هنری مورد توجه قرار گرفته است. این توجه به همت استادان حوزه فلسفه و نقد؛ تألیفات، درس‌گفتارها و سخنرانی‌های آنها بویژه استاد بابک احمدی که قسمت اعظم آن‌ها نوشتار وام دار تأثیر و تألیفات ایشان است، آغاز شد و هنوز هم ادامه دارد. این کتاب نه با نگاه فلسفی و نه توسط دانش‌آموخته فلسفه، بلکه با دیدی هنری و پژوهشگر هنر تنظیم شده است. در نگارش آن سعی بر آشنایی و آسان‌سازی متن نویسی بوده، که البته خواننده باید صحت آن را تأیید کند. هدف این نوشتار آشنایی مخاطبین مخصوص دانشجویان حوزه هنر و ترغیب آنها به مطالعه و پی‌گیری مطالب فلسفه هنر و نقد هنری است. به همراه این کتاب کتاب سونامی چهارگزینه‌ای طراحی شده که دانشجویان پس از مطالعه مباحث می‌توانند به آزمون دریافت‌های خود بپردازند. از این جهت این کتاب می‌تواند مفید باشد. امید است که به ایجاد انگیزه بی‌انجامد.

زهرا ایرانی صفت

فهرست مطالب

صفحه	موضوع
۹	درآمد
۹	فلاسفه پیش از افلاطون
۹	ظهور تمدن یونان
۱۱	فلاسفه طبیعت
۱۳	نهضت شکوفایی / سوفسطائیان - نیمه دوم قرن پنجم ق.م.
۱۳	اسطوره و مفهوم سرانجام / فرهنگ یونان
۱۴	یونان - دوران پریکلس
۱۶	افلاطون
۱۹	معرفت و ادراک در فلسفه افلاطون
۱۹	هنر و هنرمند در یونان باستان
۲۲	محاکات و تقلید، مایمسیس (Mimesis) و رویکرد افلاطون به آن
۲۶	ارسطو Aristotle
۳۲	تراژدی
۳۶	کمدی
۳۶	یونانیگری
۳۷	مکاتب فلسفی بعد از ارسطو
۳۸	نئوافلاطونیسم (Neo-Platonism)
۴۰	قرون وسطا
۴۳	فلاسفه قرون وسطا
۴۳	s.t Augustine قدیس اگوستین
۴۸	رنسانس Renaissance
۵۲	نهضت اصلاح دین
۵۳	قرن هفدهم میلادی - عصر باروک
۵۵	آغاز مدرنیته - رهیافت دکارتی (سوژه یا فاعل شناسنده)
۵۷	بازنمایی Representation
۶۰	ظهور زیبایی شناسی
۶۱	فلاسفه تجربه گرا (لاک، بارکلی، هیوم)
۶۵	خرد انتقادی - قرن هجدهم
۶۵	عصر روشنگری (Enlightenment) - فرانسه - قرن هجدهم
۶۷	ایده آلیسم آلمانی
۶۸	تفکیک سه حوزه خرد، اخلاق و هنر

۷۱	ظهور مکتب نئوکلاسیک در هنر
۷۳	رمانتیسم - اواخر قرن ۱۸ تا اواسط قرن ۱۹
۷۸	رویکرد رمانتیک در هنر
۸۰	ایده آلیسم (Idealism)
۸۴	هنر نمادین (Symbolic)
۸۵	هنر کلاسیک (Classic)
۸۵	رمانتیک (Romantic)
۸۶	مرگ هنر (Auflosung)
۹۲	هنر آرمانی و مفهوم هنر ترکیبی
۹۵	رایش تراژدی
۹۷	قرن بیستم و فلسفه هنری
۹۸	رایسم (Realism) (واقع گرایی) - نسبت زمینه و واقعیت
۱۰۰	هنرمدرن و مفهوم از خود بیگانگی (Alienation)
۱۰۳	مکتب فرانکفورت (Frankfurt School)
۱۰۴	صنعت فرهنگ (The culture industry)
۱۰۸	اثر هنری در دوران مدرن مکانیسم
۱۱۲	نقد فمینیست (Feminist Critique)
۱۱۴	هنر همچون بیانگری - اکسپرسیونیسم - رواج
۱۱۶	اشکال (The symbolic Forms) نمادین هنر
۱۱۶	نماد (Symbol)
۱۱۷	اهمیت شکل اثر هنری
۱۱۸	فرمالیسم روسی (Russian Formalism)
۱۱۹	ادبیات (Literariness) و آشنایی زدایی (Alienation)
۱۲۰	در زمانی (Diachronic) و هم زمانی (Synchronic)
۱۲۱	انگیزش (Motivation) و مفهوم سلطه (Hegemony)
۱۲۲	زبان و شعر
۱۲۴	ریخت شناسی (Morphology)
۱۲۴	رابطه شکل و معنا
۱۲۵	ساختارگرایی (Structuralism) و پژوهش های زبان شناسی در حوزه نقد
۱۳۱	واحد اسطوره ای (Mythem)
۱۳۱	نقد هنری در حوزه روان شناسی
۱۳۳	عقد اودیپ
۱۴۱	روانشناسی ساختارگرا - نسبت زبان و ناخود آگاه
۱۵۰	هرمنوتیک (Hermemneutics) و تفسیر متن
۱۵۰	فرهنگ رسانه (Media culture)
۱۵۷	فوق واقعیت (Hyperreality)
۱۵۹	شالوده شکنی (Deconstruction)
۱۶۰	متافیزیک حضور
۱۶۰	کلام محوری (Logocentrism)، نوشته محوری (Graphocentrism)
۱۶۱	آپوریا (Aporia)

۱۶۳	تفاوت مدرنیسم و پست مدرنیسم در هنر
۱۶۳	هنرمدرن
۱۶۳	هنرپست مدرن
۱۶۵	حقیقت Aletheia (گشایش و گشودگی هستی) - قبل از افلاطون
۱۶۶	دازاین- هستی آنجا Dasine (being there)
۱۶۷	سرچشمه اثر هنری
۱۶۸	گوهر شعر
۱۷۳	سوالات آزمون سراسری سال ۸۶
۱۷۷	پاسخنامه سوالات آزمون سراسری سال ۸۶
۱۷۹	سوالات آزمون سراسری سال ۸۷
۱۸۴	پاسخنامه سوالات آزمون سراسری سال ۸۷
۱۸۶	سوالات آزمون سراسری سال ۸۸
۱۹۰	پاسخنامه سوالات آزمون سراسری سال ۸۸
۱۹۲	نمایه نام کتاب
۱۹۷	منابع

www.ketabo.ir

درآمد

فلسفه بطور ساده و خلاصه عبارتست از تفکر درباره موضوعاتی که تا کنون دانش قطعی در موردشان میسر نشده است. اگر هر گونه دانش قطعی را علم بنامیم که وابسته به عقل بشر است و هرگونه عقیده جزمی را که از حدود دانش قطعی فراتر رود الهیات بدانیم میان علم و الهیات فاصله‌ای وجود دارد که برای هر دونامشکوف است و این فاصله فلسفه است. در واقع فلسفه همانند الهیات به موضوعات فراتر از دانش قطعی می‌پردازد و از طرفی مانند علم به عقل بشر تکیه دارد.

فلسفه عنوان چیزی متمایز از الهیات در قرن ششم پیش از میلاد در یونان آغاز شد و پس از گذراندن دورانی مستقل با ظهور مسیحیت و سقوط روم در الهیات فرو رفت. در قرون یازدهم تا چهاردهم میلادی زیر سلطه کلیسای کاتولیک قرار گرفت. این دوره با نهضت "اصلاح دینی" به پایان رسید و از قرن هفدهم میلادی تا عصر کنونی تحت تاثیر علم قرار دارد. بنابراین تاریخ فلسفه غرب را می‌توان به چندین دوره تقسیم کرد: دوره اسطوره و فلاسفه قبل از سقراط، دوران فلسفی از انطون تا زمر مسیحیت، الهیات مسیحی و قرون وسطا، رنسانس - فلسفه دکارت و ادامه فلسفه دوران جدید.

فلاسف پیش از سقراط

ظهور تمدن یونان

از ۲۵۰۰ تا ۱۰۰۰ قبل از میلاد در جزیره کرت فرهنگی وجود داشت که به آن فرهنگ مینویی گفته می‌شود. هنری بسیار پیشرفته داشت. هنری مبتنی بر خوشبختی و سرخوشی مادی که از نظر دیدگاه نقطه مقابل فرهنگ و هنر مصر (رویکرد به جهان مرگ) محسوب می‌شد. اما این دیدگاه بنا خواهد باستانشناسی از طریق تجارت و دریانوردی در تماس با یکدیگر بودند. کرتیان یک یا چند الهه را می‌پرستیدند. اصلی از آنها "پری جاسان" یا الهه شکار که فرزند مذکری داشت که تنها خدای نر محسوب می‌شد. فرهنگ مینویی پیش از نابودی در حدود ۱۶۰۰ ق.م به سرزمین یونان راه یافت و با تغییراتی تا حدود ۹۰۰ ق.م باقی ماند.

طراحی دو طرف یک دیسک بانقوش هیرو کلیفی، صفحه نقوش پسر خدای خودمید اسطوره یونانی The Phaistos Disc

تمدنی که در سرزمین اصلی یونان پدید آمد تمدن "میسنه‌ای" نامیده می‌شد و اگر از پشت پرده افسانه به این تمدن بنگریم همان است که در آثار هومر آمده. یونانیان از سه قوم تشکیل شده (دوریه (Dorians)، آکائیها (Achaeans) و ایونیها (Ionians))

آنها فن نوشتن را از فنیقی‌ها که از ساکنان سوریه و در تماس با مصریان و بابلی‌ها بودند، آموختند.

سردیس، میسنه‌ای

معماری میسنه‌ای - دروازه شیر ۱۲۵۰-۱۳۰۰ ق.

دیوار نگاره میسنه ای

خدای بانو- گل رس -۱۲۰۰-۱۲۵۰ق.م

در قرن ششم ق.م آثار هومر که زائیده سرزمین ایونی است به شکل کامل پرداخته شد. در همین زمان در سایر نقاط کنفوسیوس و زرتشت ظاهر گردیدند. دین یونانیان بطور کلی با خدایان المپ مربوط نبود، بلکه با دیونیسوس خدای شراب مرتبط بود. پرستش این خدایان عرفان عمیقی را بوجود آورد که تأثیرات آن بسیاری از فلاسفه و حتی الهیات مسیحی را در بر گرفت. دیونیسوس (باکوس) خدایی تراسی (Thracian) بود. وقتی تراسیان راه ساختن آبجو را فرا گرفتند و از آن سرمست شدند، مستی را امری خدایی می‌دانستند و به آن با ساختن شراب مقام و منزلت دیونیسوس افزایش یافت. پرستش دیونیسوس از تراس به یونان انتقال یافت.

مراسم باکوس پرسس در یونان دارای عناصر وحشیانه بود مانند پاره کردن جانوران و خوردن گوشت خام آنها. این مراسم با همراهی زنان بصری و جمعی و گاهی وپایکوبی آنها بر فراز تپه‌ها همراه بود. این امر در دین باکوسی چیزی به نام "جذبه" را پدید آورد که پرستنده را به پرستش جذب می‌کرد.

این جنبه از آیین دیونیسوسی بود که فلاسفه را متوجه خود کرد یعنی بعد لطیف و روحانی آن که بعدها نوعی "ریاضیت" نسبت داده شد. جای این جذب را گرفت و به (Dionysos) ارفئوس نسبت داده شده ارفئوس در افسانه‌های یونان نماینده هنرهای موسیقی یابی (نغمه و سرود و نوازنده چنگ) یونانیان ارفئوس را از تراسیان اقتباس کردند. در نزد تراسیان ارفئوس نماینده "رمزهای دلنواز اسرار آمیز" بود، آیین‌هایی با محتوای نامعین و نامشخص. یونانیان او را به عنوان یک تراسی، نوازنده سحر آمیز، راهب و پیرو آیین دیونیسوس می‌دانستند که بعضی ویژگی‌های مناسب دیونیسوس را بنیان گذاشت و در نهایت جای او را گرفت.

سر ارفئوس - گوستاو مارو- رنگ روغن روی بوم - ۱۸۶۵

ارفئوسیان به تناسخ ارواح دوری از خوردن غذاهای حیوانی و جنبه دوگانه انسان یعنی نیمه خاکی و نیمه آسمانی اعتقاد داشتند و معتقد بودند که اگر انسان پاک زندگی کند نیمه آسمانی‌اش افزایش یافته و با باکوس یکی می‌شود و سپس خون یک باکوس جدید تبدیل می‌شود. ارفئوسیان فرقه‌ای ریاضت کش بودند. در نظر آنها شراب فقط حکم یک "رمز" را داشت همان‌گونه که بعدها در مسیحیت چنین شد. روایات بسیاری درباره دیونیسوس وجود دارد. از جمله اینکه او دوبار به دنیا آمده یکبار از شکم مادرش "سمله" و دیگر بار از زان پدرش "زنوس".

در جایی دیگر او را پسر زنوس و "پرسفون" می‌دانند. ارفئوسیان در جستجوی هستی بودند که جذب مستی ایجاد می‌کرد یعنی یکی شدن با خدا و این معرفت عرفانی از طریق عادی دست نیافتنی است.